

МЕНЕДЖМЕНТ, МАРКЕТИНГ, ПІДПРИЄМНИЦТВО

УДК 338.436-439

*Ібатуллін М.І.,
к.е.н., доцент,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА

Постановка проблеми. Нині в основу діяльності товаровиробників закладені нові методи господарювання, які ґрунтуються на ринкових відносинах, тому питання інтеграції набувають нового змісту і мають велике значення для стабілізації та підвищення ефективності агропромислового виробництва.

Як доводять реалії й досвід провідних країн світу, на сучасному етапі, на відміну від початкових ринкових реформ, які орієнтовані на створення дрібнотоварного виробництва, основна увага приділяється розвитку великих сільськогосподарських підприємств шляхом удосконалення форм їх виробничої й економічної кооперації з підприємствами, що переробляють сировину. Удосконалення економічних взаємовідносин досягається за вертикальною системою кооперації, у якій учасники виробництва, переробки, використання й реалізації продукції свинарства об'єднані в одній організаційно-управлінській і економічній системі, яка орієнтована на максимальну ефективність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У розробку теоретико-методичних і прикладних проблем економічної ефективності сільськогосподарського виробництва та свинарства, зокрема, значний вклад внесли вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких слід відзначити дослідження Бойка В.І., Бугуцького О.А., Гайдучького П.І., Зимовця В.Н., Касьянова Л.І., Колузанова К.В., Макаркина А.П., Мертенса В.П., Почерняєва Ф.К., Рибалка В.П., Руснака П.П., Саблука П.Т., Семиусова П.М., Топіхи І.Н., Трегобчука В.М., Шпичака О.М. та інших.

Однак в умовах реформування аграрної й переробної сфер АПК недостатньо дослідженими залишаються питання формування інтеграційних виробничих структур при виробництві, переробці і реалізації продукції свинарства, що і зумовило актуальність дослідження

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних, положень і практичних рекомендацій щодо формування інтеграційних виробничих структур при виробництві, переробці і реалізації продукції свинарства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Системи промислового виробництва визначаються як системи, де як мінімум 90 відсотків кормів закуповується на інших підприємствах. Такі системи здебільшого інтенсивні і часто розташовуються поблизу великих міст. Системи промислового виробництва тваринницької продукції поширені в Європі і Північній Америці, в окремих районах Східної та Південно-Східної Азії, Латинської Америки та Близького Сходу. Часто це господарства, де розводиться один вид тварин (м'ясна велика рогата худоба, свині чи птиця), а корми для відгодівлі (зерно і побічні продукти промисловості) закуповуються за межами господарства. Іноді ці системи називають «безземельними», оскільки тварини фізично відділені від землі, що забезпечує їх відгодівлю. При цьому близько 33 відсотків світових посівних площ зайнято під виробництво кормів, так що термін «безземельний» певною мірою вводить в оману [1]. Зростаючий попит на продукти тваринництва і технологічний прогрес привели до значних змін в системах виробництва тваринницької продукції. Це радикально позначилося на структурі найбільш прогресивних частин цього сектору як у провідних, так і в частині країн, що розвиваються. У багатьох регіонах світу спостерігається швидке зростання середнього розміру первинних виробничих одиниць і зрушення у бік (може у напрямку) скорочення кількості і збільшення розмірів господарств. Однією із основних причин цього стало те, що більш великі розміри підприємства дозволяють більшою мірою скористатися вигодами від технічного прогресу та економії на масштабах, зокрема, за рахунок розведення свиней з поліпшеними генетичними якостями, використання комбікормів та оптимізації організації виробництва. У всьому світі відповіддю на зростання попиту на продукцію тваринництва стала, перш за все, індустріалізація виробництва [2]. На шляху просування до глобального комерційного ринку великі виробничі одиниці мають значні переваги, порівняно з дрібними. Це обумовлено низкою причин. Концентрація в галузях,

що постачають виробничі ресурси і переробну продукцію, в поєднанні з вертикальною інтеграцією веде до збільшення розмірів господарств, оскільки більш великі інтегратори воліють співпрацювати з більш великими виробниками. Протягом короткого періоду часу контрактне фермерство може принести вигоду і дрібним господарствам, але в довгостроковій перспективі інтегратори воліють мати справу не з дрібними, а з крупними товаровиробниками. Це найбільш очевидно у свинарстві, де переробники вимагають великих обсягів поставок при забезпеченні стабільної якості.

При інтеграції необхідно забезпечити погодженість дій усіх структурних підрозділів, що здійснюють свою діяльність на принципах внутрішніх комерційних розрахунків. Провідна роль при цьому приділяється ціноутворенню, що покликане забезпечити, з одного боку, отримання доходів у кожному підрозділі, з іншого – забезпечити стійке функціонування інтегрованого об'єднання на ринку в цілому. Завдання полягає у тому, щоб шляхом інтеграції сільськогосподарських, переробних і торговельних підприємств надати виробництву продукції свинарства (включаючи й племінне) закінчену організаційну форму на взаємовигідних засадах, що сприятиме раціональному вирішенню усіх організаційно-економічних й технологічних питань, пов'язаних з виробництвом сировини, закупівлею, транспортуванням, переробкою, зберіганням і реалізацією продукції.

Отже, у нинішніх умовах інтеграція й кооперація виробництва переробки й реалізації продукції підприємств товарного й племінного свинарства є найважливішими факторами підйому даного сектору економіки, сприяють збільшенню зайнятості й часткового вирішення соціальних проблем сільського населення [3].

Вертикальна інтеграція здійснюється із урахуванням підприємств, які спроможні переробляти сільськогосподарську сировину й реалізовувати кінцеву продукцію із високою віддачею капіталу. Як вертикальні інтегратори можуть виступати відгодівельні господарства, комбікормові заводи, переробні підприємства. У тих випадках, коли господарська діяльність інтеграторів перебуває під контролем виробників сільськогосподарської сировини або безпосередньо, або опосередковано – вертикальна інтеграція й економічно, і соціально, і екологічно ефективна, причому, як з позицій інтегровувальних підприємств, так і з позиції інтересів усіх рівнів бюджету.

Однак там, де підприємство-інтегратор функціонує на основі відносин відчуження власності виробників сільськогосподарської продукції, забезпечення стійкості відтворення стає проблематичним. З'являються спокуси ультраспеціалізації за рахунок нераціональної трансформації кормових площ, виключення зі структури технологічно складних галузей (таких як вирощування ремонтного молодняка), низькодохідних, але соціально важливих виробництв, скорочення зайнятості населення, економії на екологічно необхідних витратах; звужуються можливості контролю над формуванням податкової бази регіональних бюджетів; стає можливим навіть невмотивоване згорання виробництва [4]. Тому при такій формі необхідне захоплення синдикативних відносин сільськогосподарських товаровиробників із підприємствами-інтеграторами, орієнтація останніх на форму акціонерних товариств, як мінімум, із блокувальним пакетом акцій у виробників сільськогосподарської сировини й адміністрації регіону, закріплення договором економічних, соціальних і екологічних гарантій ефективної господарської діяльності вертикально-інтегрованих формувань. Ефективність виробництва при аграрній інтеграції буде вище, коли інтеграторам вдасться опанувати спеціалізовані ланки АПК, організувати виробничий процес за системою зв'язків без посередників (поле – ферма – переробка – прилавок), зокрема, шляхом інвестицій у формування акціонерних підприємств на базі кормовиробничих і переробних підприємств. Добір інтеграторів доцільно проводити за конкурсом [5]. Стимулювання аграрної інтеграції слід здійснювати з урахуванням ефекту-масштабу економічних, соціальних, екологічних гарантій раціональної господарської діяльності інтегрованих господарств, які зазначені у договорах.

Горизонтальна інтеграція припускає об'єднання сільськогосподарських товаровиробників навколо найбільш дієздатних управлінських кадрів, що володіють резервом висококваліфікованих працівників, які здатні ефективно використовувати кредитні ресурси для відновлення й удосконалення господарської діяльності в інтегрованих підприємствах.

Можна виділити декілька форм здійснення горизонтальної інтеграції:

1. На основі товарного кредиту (постачання кормів, пально-мастильних матеріалів тощо), що надається підприємствами-інтеграторами господарствам – «дебіторам», які здатні ефективно використовувати даний кредит при збереженні юридичної самостійності. У цьому випадку розрахунки за наданий кредит проводяться постачанням готової продукції.

2. На основі договорів оренди, або організації спільного виробництва й реалізації продукції із частини площ господарств, які недостатньо фінансово забезпечені, але зберігають юридичну самостійність із інтеграторами, які постачають частину необхідних матеріальних ресурсів.

3. На основі добровільного виділення більшої частини пайового фонду землі й майна членів реально недієздатних сільськогосподарських підприємств та їх наступного приєднання до господарств-інтеграторів, або формування «дочірніх» стосовно інтеграторів підприємств, що спочатку функціонують під безпосереднім управлінням інтегратора. Можливі й інші варіанти, що не заборонені законом, а також їх комбінації.

Форма інтеграції залежить від видів і особливостей господарств, які вступають у дані відносини. На нашу думку, нині є сенс створення так званої змішаної інтегративної форми партнерських відносин, яка включає елементи як горизонтальної, так і вертикальної інтеграції [6].

Горизонтальна інтеграція може сприяти вирішенню не тільки проблеми часткового кредитування фінансово незабезпечених господарств, але й удосконаленню організації виробництва й управління на основі поглиблення його спеціалізації й поліпшення використання ресурсів у цілому. У цьому випадку передбачається, що господарства-інтегратори, як правило, повинні забезпечувати видатковим матеріалом як інтегровальні ними господарства, так і значну частину площ, що охоплені горизонтальною й вертикальною інтеграцією. Вони ж повинні стати постачальниками молодняку в інтегровані господарства, організаторами ремонту техніки, координації й вирішення інших технологічно найбільш складних і відповідальних робіт, які пов'язані з комерційною діяльністю, обліком і аналізом.

Потенційна ефективність горизонтальної інтеграції полягає також у тому, що вона мінімізує неминучі економічні, соціальні й екологічні витрати відчуження виробників і населення території від власності на землю, матеріальні ресурси й кінцеву продукцію; орієнтує господарську діяльність на інтереси власників і запити ринку; полегшує вирішення проблем формування дохідної частини бюджетів районів і областей. Водночас реальні можливості використання цього ефекту визначаються насамперед трьома умовами: по-перше, кредитним потенціалом інтеграторів; по-друге, їх кадровим потенціалом, який повинен бути достатнім для забезпечення раціонального використання кредитних і орендних ресурсів; по-третє, здатністю інтеграторів реалізувати вироблену продукцію на умовах, що дозволяють повністю розрахуватися за отриманий кредит і одержувати цільовий прибуток.

Для реалізації потенційного ефекту горизонтальної інтеграції необхідно передбачити: мобілізацію заставних ресурсів під кредит в обсягах, які дозволяють господарствам-інтеграторам подолати дефіцит обігових коштів при виконанні основних видів польових робіт в інтегрованих господарствах; прискорену підготовку та перепідготовку фахівців для вирішення комплексу виробничо-комерційних питань; створення районних і обласних рад з питань кадрової політики й консалтингових центрів, що покликані допомогти господарствам-інтеграторам у підвищенні рівня та якості менеджменту, ресурсозабезпеченості; забезпечення фізичного й економічного доступу інтеграторів до невикористовуваних потужностей підприємств сфери зберігання й переробки сільськогосподарської сировини; пільгові умови реструктуризації накопиченої інтеграторами заборгованості перед бюджетом і постачальниками; стимулювання керівників господарств-інтеграторів залежно від обсягів продукції, яка реалізована інтегрованими підприємствами.

Відповідно до потенціалу племпідприємств, вони можуть виступати базою створення інтегрованого формування в сфері племінного свинарства – відкритої регіональної підприємницької системи, побудованої на основі економічної взаємодії кількох незалежних підприємницьких суб'єктів і підпорядкованих їм підприємницьких об'єктів [7]. Форма інтеграції залежить від конкретних господарств, що вступають у дані відносини. Вважаємо, що нині є сенс створення так званої змішаної інтегративної форми партнерських відносин, яка включає елементи як горизонтальної, так і вертикальної інтеграції. Так, на основі товарного кредиту можливе об'єднання вільних фінансових ресурсів племпідприємств і перспективних товарних господарств, що займають вагомую частку ринку. Фінансово менш стійкі підприємства можуть бути використані для створення дочірніх форм і передачі в оренду товарним підприємствам свиноматок, вирощених із низькою для племпідприємств продуктивністю, незадіяною сільськогосподарською технікою.

Для багатьох племпідприємств актуальними є питання розширення посівних площ, збільшення розмірів ферм шляхом оренди невикористовуваних площ товарних підприємств, реконструкції тваринницьких приміщень [8]. При цьому підприємства-інтегратори вирішують питання спільної реалізації, переробки продукції, надання насінневого матеріалу, виробництва й реалізації кормів, різні варіанти спільного використання техніки (прокат, оренда, продаж старої техніки). Як відомо, виділяють кілька організаційно-економічних форм підприємницької діяльності, в основі яких лежать такі принципи: добровільність об'єднання, рівноправність учасників, свобода вибору організаційної форми об'єднання, якій відповідають системи управління учасників і об'єднання в цілому, побудова взаємовідносин між учасниками на договірній основі.

Отже, створення інтегрованих формувань племінних підприємств, а в перспективі й товарних на основі горизонтальної інтеграції у формі асоціації дозволить племпідприємствам об'єднати зусилля, побудувати взаємовигідні відносини на основі таких форм партнерських зв'язків, як лізинг, оренда невикористовуваних площ і приміщень, спільне виробництво кормів, реалізація й переробка продукції, використання техніки, що є засобом мобілізації внутрішніх резервів підвищення ефективності, лобювання інтересів і підвищення конкурентних можливостей сільськогосподарських товаровиробників, які займаються племінним і товарним свинарством.

Сучасна галузь свинарства характеризується великими масштабами виробництва з інтенсивним використанням виробничих ресурсів, технологій і капіталу, а також зростаючою спеціалізацією підприємств, що орієнтуються на виробництво одного конкретного продукту. При цьому непокупні

виробничі ресурси поступово замінюються покупними. Корми більше не виробляються в господарстві, а купуються на внутрішньому або міжнародному ринку. Механізовані технології замінюють людську працю, яка тепер використовується як джерело технічних знань або у сфері управління. Рух у бік сучасних систем виробництва передбачає зменшення значимості інтегрованих змішаних систем сільськогосподарського виробництва та їх заміщення спеціалізованими підприємствами. У ході цього процесу тваринницький сектор втрачає колишню багатофункціональність і стає спеціалізованим на виробництві певних товарів. Традиційні функції сільськогосподарських тварин як джерела органічних добрив, як активу та соціальної гарантії, а також його соціокультурні функції втрачають значення. Отже, свинарство більше не є частиною інтегрованих і заснованих на місцевих ресурсах систем виробництва, де нехарчова продукція використовується як ресурс для іншого виробництва усередині системи. Зі зростанням та інтенсифікацією виробництва все більше послаблюється його опора на місцеві корми і все більш посилюється залежність від кормових концентратів, які є предметом торгівлі на внутрішньому і міжнародному ринку. Спостерігається перехід до використання високоякісних продуктів агропромислового виробництва і концентратів. Домінуюче значення концентрованих кормів означає, що виробництво продукції свинарства більше не відчуває обмежень, пов'язаних із наявністю місцевих кормів та природних ресурсів, необхідних для забезпечення ними. Як результат, навантаження на природні ресурси в місцях розведення свиней частково слабшає і переміщається в місця виробництва кормів. Збільшення обсягів використання концентрованих кормів вказує на швидке зростання галузі свинарства.

Оскільки в забезпеченні кормами свинарство більше не залежить від місцевих ресурсів та відходів інших виробництв, критичним фактором, що визначає економічну ефективність виробництва, стає коефіцієнт конверсії корму в тваринницьку продукцію. У цьому плані свині, для яких цей показник вищий, володіють безперечною перевагою над жуйними тваринами.

Щоб регулювати відносини з постачальниками і споживачами, компанії, що беруть участь в ланцюгу поставок харчових продуктів, можуть використовувати механізми вертикальної координації – контракти, ліцензії та стратегічні альянси. Для роботи з діловими партнерами, що стоять сходинкою вище або нижче у продовольчому ланцюгу, а також з метою забезпечення якості продукції, фірми, що працюють на рівні однієї ланки, можуть встановлювати горизонтальні взаємини у формі кооперативних груп. Найбільш поширеним механізмом вертикальної координації є контракти. Первинним виробникам контракти дають можливість встановити більш надійні відносини з діловими партнерами, дозволяючи як гарантувати ціну до покупки або продажу (знижуючи тим самим цінові ринкові ризики), так і заздалегідь визначити кількість і якість товару. Із точки зору підрядника (покупця), контракти забезпечують набагато тісніші зв'язки з фермерами і більш повний контроль над прийнятими ними виробничими рішеннями.

Можна укладати контракти на поставку продукції з підприємствами, що займаються розфасовкою та виробниками кормів. Вертикальна інтеграція передбачає більш тісну координацію. Вона має місце, коли два або кілька послідовних ланок продовольчого ланцюга знаходяться під контролем і є предметом діяльності однієї фірми. Як крайній випадок, може застосовуватися інтеграція по всьому ланцюгу. Прикладом такої вертикальної інтеграції можуть бути компанії, які об'єднують ферми і закупівельні організації. Ті, хто займається розфасовкою м'яса, часто володіють власними свинофермами.

Вважаємо, що модель холдингу з виробництва, переробки й збуту продукції свинарства на основі сучасних інноваційних технологій – це об'єднання великих спеціалізованих господарств регіону по вирощуванню й відгодівлі свиней, які нині ведуть відособлену, в основному збиткову діяльність, м'ясопереробних, комбікормових, сервісних підприємств, а також підприємств фірмової торгівлі.

Зростаючий попит на продукти забою свиней та впровадження технологічних досягнень у всіх ланках продовольчого ланцюга призведуть до значних змін у системах виробництва тваринницької продукції. Дрібномасштабні змішані системи сільськогосподарського виробництва все більшою мірою стикаються з конкуренцією з боку великомасштабних спеціалізованих підприємств, що ґрунтують свою діяльність на покупних виробничих ресурсах.

Перехід від дрібномасштабних змішаних систем сільськогосподарського виробництва, що ґрунтуються на місцевих ресурсах, до великомасштабних систем промислового виробництва призведе також і до змін у розміщенні підприємств галузі свинарства. Оскільки обмеження, пов'язане з місцевими природними ресурсами, усувається, потужності з виробництва продукції свинарства групуються за територіальним принципом, що дозволяє максимально використовувати зв'язки в ланцюгу поставок.

Висновки з проведеного дослідження. Успішний розвиток інтегрування вимагає стійких, врегульованих економічних відносин між господарствами-учасниками інтеграційного утворення. Основним завданням регулювання взаємовідносин є забезпечення взаємовигідної участі інтегрованих підприємств у спільній діяльності. Створення та функціонування міжгосподарських підприємств із виробництва сільськогосподарської продукції пов'язано із встановленням і дотриманням партнерських виробничо-економічних відносин господарств-учасників при формуванні матеріально-технічної бази виробництва, що кооперується, забезпеченні сировиною та матеріалами технологічного процесу,

розподілу одержаного прибутку. Такі відносини повинні сприяти збільшенню обсягів виробництва і реалізації продукції та забезпечувати на цій основі зростання доходів господарств, які інтегруються.

Отже, такі пропозиції сприятимуть розв'язанню складних протиріч, які постійно існували між сільськогосподарськими господарствами, м'ясопереробними та торговельними підприємствами, наданню економічної стійкості виробництву, яке після подолання кризових явищ, безумовно, буде працювати ефективно.

Література

1. Месель-Веселяк В.Я. Розвиток м'ясопродуктового підкомплексу України / В.Я. Месель-Веселяк, О.В. Мазуренко. – К. : ННЦ ІАЕ, 2004. – 198 с.
2. Данкевич А.Є. Розвиток інтегрованих структур у сільському господарстві : монографія / А.Є. Данкевич. – К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2011. – 348 с.
3. Заліско І.М. Економічна сутність інтеграції в аграрній сфері / І.М. Заліско // Економіка АПК. – 2012. – № 5. – С. 105-109.
4. Козак О.А. Формування міжгалузевих відносин та еквівалентність обміну в аграрній сфері / О. А. Козак, Л.М. Малік // Економіка АПК. – 2012. – № 8. – С. 17-21.
5. Крылатых Э.Н. Теоретико – методические основы изучения современной агроэкономической интеграции / Э.Н. Крылатых // Рыночная интеграция в агропромышленном секторе: тенденции, проблемы, государственное регулирование. – М. : ВИАПИ им. А.А. Никонова, 2010. – С. 3-6.
6. Нестерчук Ю.О. Інтеграційні процеси в аграрно-промисловому виробництві / Ю.О. Нестерчук. – Умань: Видавець «Сочінський», 2009. – 372с.
7. Яців І.Б. Інтеграційні відносини як чинник зміцнення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств / І.Б. Яців // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 3 (142). – С. 105-110.
8. Ганущак-Єфіменко Л.М. Інтеграція активів у процесі реалізації вертикальних інтеграційних процесів підприємств / Л.М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 8. – С. 166–170.

References

1. Mesel-Veseliak, V.Ya. and Mazurenko, O.V. (2004), *Rozvytok miasoproduktovoho pidkompleksu Ukrainy* [The development of the meat grocery subcomplex of Ukraine], NNTs "IAE", Kyiv, Ukraine, 198 p.
2. Dankevych, A.Ye. (2011), *Rozvytok intehrovanykh struktur u silskomu hospodarstvi* [The development of integrated structures in agriculture], monograph, NNTs "Instytut ahrarnoi ekonomiky", Kyiv, Ukraine, 348 p.
3. Zalisko I.M. (2012), "The economic essence of integration in agrarian sphere", *Ekonomika APK*, no. 5, pp. 105-109.
4. Kozak, O.A. and Malik, L.M. (2012), "Formation of interbranch relations and equivalence of exchange in the agrarian sphere", *Ekonomika APK*, no. 8, pp. 17-21.
5. Krylatykh, E.N. (2010), "Theoretical and methodological foundations for the study of modern agro-economic integration", *Rynochynaya integratsiya v agropromyshlennom sektore: tendentsii, problemy, gosudarstvennoye regulirovaniye*, VIAPI im. A.A. Nikonova, Moscow, Russia, pp. 3-6.
6. Nesterchuk, Yu.O. (2009), *Intehratsiini protsesy v ahrarno-promyslovomu vyrobnytstvi* [Integration processes in the agro-industrial production], Vydavets «Sochinskyi», Uman, Ukraine, 372 p.
7. Yatsiv, I.B. (2013), "Integration relations as a factor in strengthening the competitiveness of agricultural enterprises", *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 3 (142), pp. 105-110.
8. Hanushchak-Yefimenko, L.M. (2011), "The integration of assets in the process of implementation of vertical integration processes of enterprises", *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 8, pp. 166–170.

Ібатуллін М.І. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА

Мета. Метою дослідження є розробка теоретичних, положень і практичних рекомендацій щодо формування інтеграційних виробничих структур при виробництві, переробці і реалізації продукції свинарства.

Методика дослідження. В роботі використані наступні методи дослідження: діалектичний, абстрактно-логічний і системного аналізу; аналітичних порівнянь; комплексного аналізу; статистико-економічний; монографічний – при обґрунтуванні процесу створення інтегрованих формувань племінних підприємств, а в перспективі й товарних на основі горизонтальної інтеграції у формі асоціації, лізингу, оренди, холдингу тощо.

Результати. Доведено, що створення інтегрованих формувань племінних підприємств, а в перспективі й товарних на основі горизонтальної інтеграції у формі асоціації дозволить племпідприємствам об'єднати зусилля, побудувати взаємовигідні відносини на основі таких форм партнерських зв'язків як лізинг, оренда невикористовуваних площ і приміщень, спільне виробництво кормів, реалізація й переробка продукції, використання техніки, що є засобом мобілізації внутрішніх резервів підвищення ефективності, лобіювання інтересів і підвищення конкурентних можливостей сільськогосподарських товаровиробників, які займаються племінним і товарним свинарством.

Наукова новизна. Запропоновано модель холдингу з виробництва, переробки й збуту продукції свинарства на основі сучасних інноваційних технологій – це об'єднання великих спеціалізованих господарств регіону по вирощуванню й відгодівлі свиней, які нині ведуть відособлену, в основному збиткову діяльність, м'ясопереробних, комбікормових, сервісних підприємств, а також підприємств фірмової торгівлі.

Практична значущість. Доведено, що перехід від дрібномасштабних змішаних систем сільськогосподарського виробництва, що ґрунтуються на місцевих ресурсах, до великомасштабних систем промислового виробництва призведе, у тому числі, і до змін у розміщенні підприємств галузі свинарства.

Ключові слова. агропромислова інтеграція, виробництво, свинарство, продукція, розвиток.

Ibatulin M.I. ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PRINCIPLES OF FUNCTIONING INTEGRATION RELATIONS IN THE PRODUCTION OF PIG BREEDING

Purpose. The aim of the article is the development of theoretical positions and practical recommendations for the formation of the integration production structures in the manufacture, processing and realization of pig production.

Methodology of the study. The following methods were used in the paper: dialectical, abstract and logical, system analysis; analytical comparisons; complex analysis; statistical and economic; monographic – for substantiation of the process for creating integrated units of tribal enterprises, and in the future commodity on the basis of horizontal integration in the form of associations, leasing, renting, holding etc.

Findings. It has been proved that creation of integrated units of tribal enterprises, and in the future commodity on the basis of horizontal integration in the form of association will allow tribal enterprises to join forces, build a mutually beneficial relationship on the basis of such forms of partnerships as leasing, renting of unused space and facilities, joint production of feed, realization and processing of products, the use of technology as a means of mobilizing internal resources for increasing efficiency, lobbying interests and raising competitive capacity of agricultural producers who are engaged in tribal and trade pig breeding.

Originality. It was proposed the model of the holding with production, processing and marketing pig breeding based on the modern innovative technologies is the association of large specialized farms of the region for growing and fattening pigs, which are separate now and conduct largely unprofitable activity, meat processing, mixed feed, service enterprises and enterprises of firm trade.

Practical value. It has been proved that the transition from small-scale mixed systems of agricultural production that is based on local resources, to large-scale systems of industrial production will lead to the changes, in particular, in the distribution of enterprises in the sector of pig breeding.

Key words: agro-industrial integration, manufacture, pig breeding, production, development.

Ибатуллин М.И. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ИНТЕГРАЦИОННЫХ СВЯЗЕЙ ПРИ ПРОИЗВОДСТВЕ ПРОДУКЦИИ СВИНОВОДСТВА

Целью исследования является разработка теоретических положений и практических рекомендаций по формированию интеграционных производственных структур при производстве, переработке и реализации продукции свиноводства.

Методика исследования. В работе использованы следующие методы исследования: диалектический, абстрактно-логический и системного анализа; аналитических сравнений; комплексного анализа; статистико-экономический; монографический - при обосновании процесса создания интегрированных формирований племенных предприятий, а в перспективе и товарных на основе горизонтальной интеграции в форме ассоциации, лизинга, аренды, холдинга и тому подобное.

Результаты. Доказано, что создание интегрированных формирований племенных предприятий, а в перспективе и товарных на основе горизонтальной интеграции в форме ассоциации позволит племпредприятиям объединить усилия, построить взаимовыгодные отношения на основе таких форм партнерских связей как лизинг, аренда неиспользуемых площадей и помещений, совместное производство кормов, реализация и переработка продукции, использование техники, что является средством мобилизации внутренних резервов повышения эффективности, лоббирования интересов и повышения конкурентных возможностей сельскохозяйственных товаропроизводителей, занимающихся племенным и товарным свиноводством.

Научная новизна. Предложена модель холдинга по производству, переработке и сбыту продукции свиноводства на основе современных инновационных технологий – это объединение крупных специализированных хозяйств региона по выращиванию и откорму свиней, которые сейчас ведут обособленную, в основном убыточную деятельность, мясоперерабатывающих, комбикормовых, сервисных предприятий, а также предприятий фирменной торговли.

Практическая значимость. Доказано, что переход от мелкомасштабных смешанных систем сельскохозяйственного производства, основанные на местных ресурсах, до крупномасштабных систем промышленного производства приведет, в том числе, и к изменениям в размещении предприятий отрасли свиноводства.

Ключевые слова: агропромышленная интеграция, производство, свиноводство, продукция, развитие.